

3.18. ÇEVİRİMİÇİ UZAKTAN EĞİTİMDE İLETİŞİM MODÜLÜ

Prof. Dr. Asaf Varol
Fırat Üniversitesi
Teknik Eğitim Fakültesi

Yalın Kılıç Türel
Fırat Üniversitesi
Teknik Eğitim Fakültesi

ÖZET

Eğitim sisteminde verimliliğin artırılabilmesi için uzaktan eğitimin gelişmesi ve yaygınlaşması gerekmektedir. Günümüzde Çevrimiçi eğitimin, uzaktan eğitim yöntemleri içinde birçok açıdan en avantajlı yöntem olması, dünyada olduğu gibi Türkiye’ de de üniversiteleri bu konuda yoğun çalışmalar yapmaya sevk etmiştir. Türkiye’ deki birçok üniversite, Uzaktan Eğitim Merkezleri kurmuş ve uzman ekipler oluşturarak çalışmalarını hızlandırmıştır.

Çevrimiçi eğitimin sağlıklı bir şekilde oluşturulması ve yürütülmesi için kullanımı kolay ve anlaşılır bir otomasyonun hazırlanması şarttır. Hazırlanan bu otomasyon sayesinde öncelikle öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen iletişiminin yeterli düzeyde gerçekleştirilebilmesi amaçlanır. Otomasyon sahip olduğu iletişim özellikleri ile gerçek sınıf ortamını aratmamalı, hatta teknolojinin sunduğu imkanlar ölçüsünde birtakım üstünlüklere sahip olmalıdır.

Bu çalışmada, Fırat Üniversitesi çevrimiçi eğitim faaliyetleri çerçevesinde oluşturulan sanal sınıf otomasyonunda bulunması gereken modüllerin özelliklerine değinilecek, sanal sınıfta etkileşimi sağlayan iletişim modülü uygulamalı olarak gerçekleştirilecektir.

Anahtar Sözcükler: Çevrimiçi Uzaktan Eğitim, Uzaktan Eğitim, Sanal Sınıfta İletişim Modülü

COMMUNICATION MODULE BY ON-LINE DISTANCE EDUCATION

ABSTRACT

It is necessary to improve and spread distance education to increase efficiency of the education system. Since online education has become one of the most advantageous methods of distance education today, most universities are encouraged to do more research on the topic in Turkey as well as in the world. Many universities in Turkey have established Distance Education Centers and trained expert teams to accelerate their studies.

In order to establish and apply online education effectively, it is crucial to prepare an easy-to-use and easy-to-learn automation. The purpose of this automation is to provide student-student and teacher-student communication in a required level. With its communication features, automation should be as effective as real class environment and provide even more by means of available technological possibilities. In this study that is a work of Firat University's online education research, the properties of necessary modules in virtual class environment will be discussed and the communication module that provides interaction in a virtual class will be built.

Keywords: On-Line Distance Education, Distance Education, Communication Module in Virtual Class.

1. ÇEVİRİMİÇİ UZAKTAN EĞİTİMDE OTOMASYON

Eğitimci ile öğrencinin zamandan ve mekandan bağımsız olarak gerçekleştirdiği eğitim sistemi olan uzaktan eğitimin birkaç süreçte geliştiği

görölmüştür: kavramsallaşma süreci, mektupla öğretim süreci ve iletişim teknolojilerinin kullanılması süreci sistem bu aşamalardan geçerken kullanılan yöntemlerde de değişiklik gözlenmiştir. 1933 yılında Türkiye’ de mektupla öğretim kursları açılmış, 1980’ de ise Açıköğretim Merkezi oluşturulmuş ve Anadolu Üniversitesi bu konuda önemli çalışmalar başlatmıştır. TRT hem radyo hem de televizyon kanalları ile bu çalışmalara destek vermiştir. Günümüzde ise daha hızlı ve eşzamanlı gerçekleşebilen, telekonferans ve videokonferans yöntemleri yaygınlaşmış, son olarak İnternet’ in hayatımıza girmesi ile Web’ e dayalı Çevrimiçi Uzaktan Eğitim çalışmaları gündeme gelmiştir.

Çevrimiçi eğitim, maliyetinin düşüklüğü, öğretim üyesinin zaman ve mekandan bağımsız eğitim hizmeti verebilmesi gibi olumlu yönleri sebebiyle, Türkiye’ deki birçok üniversite tarafından benimsenmiş ve hemen uygulamaya geçebilmek için çalışmalar başlatılmıştır. Üniversitelerin ne tür ve hangi standartta otomasyon sistemi hazırlamasını resmileştiren yönetmelik 14 Aralık 1999 tarih ve 23906 sayılı Resmi Gazetede, “Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği” adıyla yayımlanmıştır. Üniversitelerdeki uzaktan eğitim çalışmaları Enformatik Milli Komitesi tarafından gözetlenmektedir.

Çevrimiçi eğitimin Türkiye’de büyük önem kazanacağı ve bundan böyle diplomaya yönelik bölümlerin açılacağı anlaşılmaktadır. Ancak web üzerinden hazırlanacak ders materyallerinin hem pedagojik hem de işitsel ve görsel açıdan bazı özellikler taşıması zorunludur.

Çevrimiçi eğitim uygulanırken bazı önemli noktalara dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu noktalar şu şekilde sıralanabilir (Teknotürk, 2001):

1. Öğrenim materyallerinin kalitesi,
2. Materyallerin kullanılabilirliği,
3. Öğrencilerin eğiticiler tarafından desteklenmesi,
4. Sistemin yönetimi,

5. Erişim kolaylığı,
6. Görüntüleme ve geri besleme mekanizmaları.

Çevrimiçi eğitimdeki en büyük problemlerden birisi, ders verecek düzeydeki öğretmen ve akademisyenlerin sanal ortamda bir web sayfası tasarımı konusunda bilgi sahibi olmamaları, bunun sonucu olarak çevrimiçi eğitime sıcak bakmamalarıdır. Bu problemin giderilmesi için tek çözüm, her düzeyde bilgisayar kullanıcısının rahatlıkla yönlendirmeleri doğrultusunda oluşacak bir otomasyon sisteminin oluşturulmasıdır. Dolayısıyla üniversiteler hem otomasyon sistemini oluşturacak hem de öğretim üyesinin tüm sorunlarında yardımcı olacak ve kesintisiz web sayfası tasarımı desteği sağlayacak gruplar oluşturmaktadır (Varol & Varol, 1999).

Uzaktan çevrimiçi eğitim çözümlerinde bedelleri pahalı olan ve IBM, Microsoft gibi büyük firmalar tarafından (Lotus LearningSpace, WinClass, WebCT, Blackboard vb.) yazılan paket programlar kullanılmaktadır. Bu programlar genelde yurtdışı eğitimlere uygun olarak hazırlandığı için, eğitim sistemimizin gereksinimlerini bire bir karşılamayabilmektedir.

Çevrimiçi eğitimde, sanal sınıfın yetersiz kaldığı alanlardan biri iletişimdir. Gerçek sınıf ortamında öğrenci, öğretim üyesi ve diğer sınıf arkadaşları ile rahatlıkla iletişim kurabilmektedir. Sanal sınıfta ise bu ortamın sağlanabilmesi için İnternet teknolojisi içinde yer alan bileşenlerin etkin ve yeterli düzeyde kullanılması gerekir. Otomasyona ait iletişim modülü iyi bir şekilde tasarlanırsa, gerçek sınıf ortamından daha geniş bir iletişim imkanı oluşur. Çünkü eğitimin en önemli parçası olan iletişim e-posta, forum, sohbet odaları gibi özellikler sayesinde eşzamanlı veya eşzamansız olabilecek ve günün her saatinde gerçekleşebilecektir.

Öğrenciler, kendi aralarında ve öğretim üyesi ile sesli veya görüntülü olarak sohbet edebilecek, çeşitli konularda tartışabilecek,

sorularına çözüm bulabileceklerdir. İletişim ortamında bulunması gereken birtakım bileşenler vardır.

2. İLETİŞİM ORTAMINDA BULUNMASI GEREKEN ASGARİ BİLEŞENLER

2. 1. Elektronik Posta ve E-posta Listesi

İnternet’ e bağlı kullanıcıların farklı servislerden temin edebileceği sanal ortamdaki posta kutusudur. Yaygın olarak kullanılan bu haberleşme şekline çevrimiçi eğitimde de ihtiyaç duyulur. Öğrencilerin e-posta adreslerinin listesi oluşturulur. Listeler kolaylıkla güncellenebilir, istenmeyen adresler listeden silinebilir. Öğretim üyesi veya öğrenciler listedeki herkese aynı anda toplu mesaj gönderebilir. Outlook Express, Microsoft Outlook gibi programlar kullanılarak posta hesaplarına ulaşılabilir. Ayrıca e-posta sayesinde resim, ses, gibi bileşenlerin de aktarımı kolaylıkla yapılabilir.

2. 2. Tartışma Grupları ve Forumlar

İnternet kullanıcılarının değişik konularda haberler, yazılar gönderdiği bir tartışma platformudur. Bu platform, konulara göre oluşturulmuş tartışma öbeklerinden oluşmaktadır. Kullanıcı, iletisini oluşturulan öbeğe gönderir. Değişik konularda sanal platformlar oluşturularak tartışmalar yürütülebilir. Özellikle çevrimiçi eğitim açısından düşünüldüğünde öğrencilerin sorular sorabildiği, cevaplanan soruları takip edebildiği, konusuna göre arama yapabildiği bir platforma olan ihtiyaç çok fazladır. Bu amaçla sanal bir sınıf içindeki önemli öğelerden birisi forum bölümüdür.

2. 3. Sohbet Odaları

IRC (İnternet Relay Chat), birçok kişinin aynı anda etkileşimli mesajlarla haberleşebildiği bir platformdur. IRC'de, belirli bir konuda

konuşmak, tartışmak isteyen insanlar “kanal” olarak adlandırılan ve genellikle bir konusu olan alanlarda toplanırlar. Bir kişinin yazdığı mesaj, o kanaldaki herkese iletilebilir, bunun yanı sıra kişiler arasında özel mesajlaşmaya da imkan tanır. IRC’ ye bağlantı önceleri Mirch gibi programlarla sağlanmaktaydı. Fakat günümüzde bu tür programların yanı sıra web sayfaları içine de IRC programları eklenerek bir sitenin içerisinden sohbet ortamını kullanabilme gerçekleşmektedir. ICQ, Netmeeting gibi programlar ise yazılı sohbetin yanı sıra sesli sohbete de izin verirler. Sohbet odalarının Çevrimiçi Uzaktan Eğitim faaliyetleri için de kullanılmasının birçok yararı vardır.

- Tartışma ortamının ders içinde veya ders dışında oluşması bireyin anlama sürecine katkıda bulunur, aklına takılan sorulara anında çözüm alabilmesini sağlar.
- Öğretmen, ortamdaki öğrenci sayısına bakarak derse katılım konusunda fikir sahibi olur.
- Sınıf içi iletişimin gelişmesine katkıda bulunur.
- Özellikle sosyal yönü zayıf öğrenciler için rahatça fikirlerini yazılı olarak dile getirebilecekleri bir ortamdır.

3. ÇEVİRİMİÇİ UZAKTAN EĞİTİMDE SANAL SINIFTA İLETİŞİM MODÜLÜ OTOMASYON UYGULAMASI

Daha fazla kişiye, daha kısa sürede, kaliteli eğitim vermek, bilgi çağına ayak uydurup rekabetçi olmak isteyen her eğitim kurumunun, bundan böyle yapması gereken işlerin başında olup, sanal ortamda bir sınıf eğitim merkezini gerekli kılar. Ancak bunu gerçekleştirmek için gerekli yüksek maliyetleri düşününce en doğru çözüm; İnternet teknolojileri kullanarak oluşturulacak bir sanal sınıf eğitim merkezi yazılımıdır. Bu çalışmada sanal sınıf içinde yer alması zorunlu öğelerden biri olan iletişim modülüne ait örnek bir tasarım geliştirilmiştir.

Dersle alakalı tüm bireylerin aralarında bağlantı kurabilecekleri bir modül oluşturabilmek ya da genel anlamda bireyleri çevrimiçi eğitime tabi tutabilmek için yeterli düzeyde bilgisayar ve İnternet kullanımı konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlamak gerekir. Tasarım yapılırken öğretim üyesi ve öğrencilerin bu temel kullanım bilgisine sahip olduğu varsayılacaktır.

Çift yönlü ve amacına uygun bir iletişim sağlamak için, bireylerin, günün 24 saati, İnternet’ e bağlı herhangi bir bilgisayardan, hazırlanan iletişim modülüne bağlantı gerçekleştirebilmeleri amaçlanmıştır. Modüle giriş yaptıktan sonra birey o anki durumuna uygun olarak yazılı veya görüntülü sohbet edebilir, foruma görüşlerini aktarabilir ya da diğer birçok iletişim seçeneğini rahatlıkla kullanabilir.

Modül içindeki bazı alanlara öğrencilerin kendi kullanıcı adı dışında bir kod ad kullanarak girebilmesi de sağlanmıştır. Böylelikle öğrenci daha rahat davranacak ve sosyal yönünü daha rahat geliştirebilecektir. Tüm bu kayıtlar veri tabanında saklanacak, bireyin istediği zaman veritabanından bilgileri güncellenebilecektir.

3. 1. Kullanılan Yazılımlar ve Araçlar

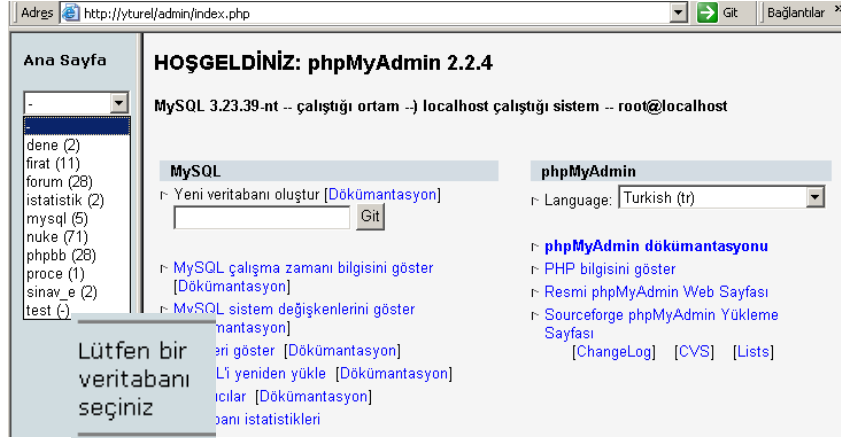
Web sayfası olarak düşünüldüğünde hazırlanan ders notları, animasyon ve grafiklerin web dokümanı olarak İnternet ortamına taşınması oldukça kolaydır. Bunun için tek taraflı bir bilgi aktarımına izin veren yani tasarımcının sayfa ziyaret edildiğinde görülmesi istenen bilgileri görüntüleyen HTML (Hyper Text Markup Language) adlı işaretleme dili kullanılabilir. Ancak bu çalışmada tasarlanması düşünülen web sayfasında, kullanıcının istekleri doğrultusunda HTML sayfası farklı şekillerde görüntülenebilecektir. Ayrıca kullanıcıdan formlar ve bunun gibi bileşenlerle alınan bilgiler kayıtlarda saklanacak, diğer web sayfalarının oluşmasında bu kayıtlardaki bilgilerden yararlanılabilecektir.

Web sayfasının daha etkili, görsel ve eğitimi amacına daha uygun hale getirecek bir otomasyon olacak şekilde tasarlanması için kullanıcıdan alınan verilerin daha sonra kullanılmasına imkan veren PHP, CGI veya ASP gibi “nesneye yönelik bir programlama dili” kullanılması gerekir. Bu dillerin sadece sunucu makinede çalışması, ayrıca kişisel bilgisayara PWS, IIS veya Apache gibi bir web sunucu eklentisinin de ilave edilmesini gerektirir. Bu tür dillerin avantajlarından biri de şudur: Belli komutlar ardarda yazılarak “script” adı verilen paketler oluşturulur. Sayfa tasarımında bu paketler tekrar yazılmadan direk kodlar arasına yerleştirilir. Böylece tasarımcı hem zamandan kazanır hem de kodların daha sade görünmesi sağlanır. Nesneye yönelik programlar içinde günümüzde en çok tercih edilen PHP’ dir. Çünkü ASP ve CGI’ ye göre hem yazımı kolay hem de çok hızlıdır. Bu yüzden örnek uygulamada PHP dili kullanılarak bir tasarım gerçekleştirilmiştir.

Verilerin düzenli olarak sunucu bilgisayarda kaydının tutulması, bu kayıtların birbiri ile bağlantılı çalışması, istatistiklerin alınabilmesi ve kayıtlar üzerinde kolaylıkla ekleme, silme gibi işlemlerin yapılabilmesi için veritabanı (Database) programlarına ihtiyaç vardır. Dbase, Access, Sql, MySql gibi birçok veritabanı standardı bulunmaktadır. PHP dili, birçok veritabanı ile rahatlıkla bağlantı kurabildiği halde MySql ile çok kolay ve hızlı bir bağlantı gerçekleştirebildiğinden, yaygın olarak tercih edilen bu ikili; örnek çalışmada da birlikte kullanılmıştır.

MySql aslında bir veritabanı sorgulama dilidir. Sadece kayıtları değil kayıtlar arasındaki ilişkileri de saklar. Öncelikle kayıt edilmesi gereken her değişkene bir alan adı verilir. Bu alanlar bir tabloda saklanır. Tablonun oluşturulması, düzenlenmesi ve silinmesi, alanların sahip olması gereken özelliklerle oluşturulması ve düzenlenmesi sql dili komutlarıyla gerçekleştirilir. Bu işlem hem zor hem de zaman alıcı olduğundan hazır paket programlarla veritabanının yönetilmesi sağlanır. Bunun için kullanılan

hazır yazılımlardan birisi Türkçe versiyonu da bulunan Phpmysql adlı veritabanı yöneticisi programıdır (Şekil-1).

Şekil 1. PhpMyAdmin Veritabanı Yöneticisi Giriş Ekranı

Phpmysql programı ile verilerin kaydı ve sql sorguları rahatlıkla düzenlenebilir. Yeni bir veritabanı oluşturma, daha önceden oluşturulmuş veritabanları üzerinde düzenleme yapma, tabloları oluşturma ve düzenleme, istatistikleri kontrol etme gibi birçok işlem bu arayüz yardımıyla gerçekleştirilebilir. Herhangi bir php script alındığında, veritabanı dosyası direk “dump” adı verilen işlemle buraya aktarılabilir. Böylece veritabanı, tablolar ve alanları doğrudan oluşturulmuş olur.

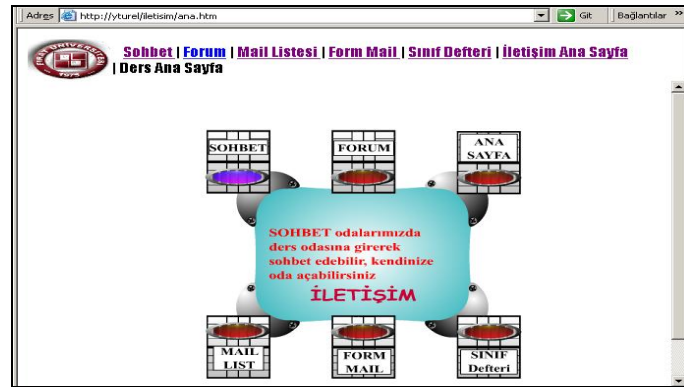
PHP ve Mysql’ in birlikte çalışabilmesi için İnternet üzerinden ücretsiz indirilebilecek programları sadece sunucu makinede çalışabilir. Sunucu programı (Pws, IIS, Apache) yükledikten sonra bilgisayar bir sunucu adına sahip olur. Standart olarak “localhost” adını aldığı halde başka bir isim de verilebilir. Örneğin “bilgi” adındaki bir sunucu altındaki “dene.php” dosyasını çalıştırmak için; <http://bilgi/dene.php> ya da <http://localhost/dene.php> adresi web tarayıcı programın (İnternet Explorer,

Varol, A., Türel, Y.: “Çevrimiçi Uzaktan Eğitimde İletişim Modülü”, TOJET (The Turkish Online Journal Of Educational Technology, Cilt 2, Sayı:1 (Ocak 2003), Online Uluslararası Hakemli Dergi

Netscape vs.) adres kutucuğuna yazıldığında “dene.php” dosyası çalışacaktır (Türel, 2002).

3. 2. Örnek İletişim Modülü Uygulamasına Giriş

Sanal sınıf uygulamasının içerisinde bulunan *iletişim* bağlantısı seçildiğinde İletişim Modülü açılacaktır. Uygulamanın bütünlüğünün bozulmasını önlemek amacıyla kullanıcı adı ve şifre bilgilerinin modüle girişi için aktif olmaması sağlanmıştır. Modüle girişte hem üstteki menülerde hem de alt kısımdaki animasyon uygulamasında tüm bileşenler mevcut olup, istenilen bağlantı seçildiğinde ilgili bölüm açılır (Şekil 2).

Şekil 2. İletişim Ana Sayfası

3. 3. Sohbet Odası

Sohbet odasının (Chat Room) amacı, kullanıcıların kendi dersleri adına oluşturulmuş odalarda gerçek bir sınıf ortamındaki gibi herkesin rahatlıkla konuşabileceği bir ortam oluşturmaktır. Php programlama dili kullanılarak oluşturulan bu uygulamada öğrenci isterse kendine özel bir oda açabileceği gibi daha önceden açılmış odalara da giriş yapabilir. Şekil 3’ de

sohbet odalarının giriş sayfası görülmektedir. Odada yapılan tüm konuşmaların kaydı sohbet eden kişilerin kullanıcı adı ile birlikte 96 saat (4 gün) boyunca veritabanında saklanır. Odada gerçekleşen önemli tartışmalar daha sonra öğrencilerin kullanımına açılabilir. Yönetici ve öğrenci girişi ayrı olduğundan, sistemde yöneticinin denetimini sağlayacak ayrı bir sayfa üzerinden yöneticiye farklı yetkiler verilmiştir. Daha önceden belirlenmiş ders sınıflarına giriş yapılabileceği gibi öğrencilerin oluşturduğu genel konulu sohbet odalarına da giriş gerçekleştirilebilir. Fakat oda açmak yine yöneticinin onayından geçmek zorundadır.

FIRATCHAT 0.1.1

Kullanım Kılavuzu

Chat kayıtlarının server de tutulma süresi: 96 dakika. Bu süreden sonra kayıtlar silinecek.

Chat te olan kullanıcılar: 0 Kullanıcı chatte.

C

Lütfen seçiniz ...

Kullanıcı adınız: ykt

Şifreniz: (eger üye iseniz)

Kayıtlı kullanıcılar

[Kayit yapınız](#) | [Kullanıcı tanımlarını değiştir](#) | [Kullanıcıyı sil](#) || [Yönetim](#)

Oda seçiniz..

Mevcut odalar: Robotik

Kullanıcıların açtığı genel odalar: Seçiniz ...

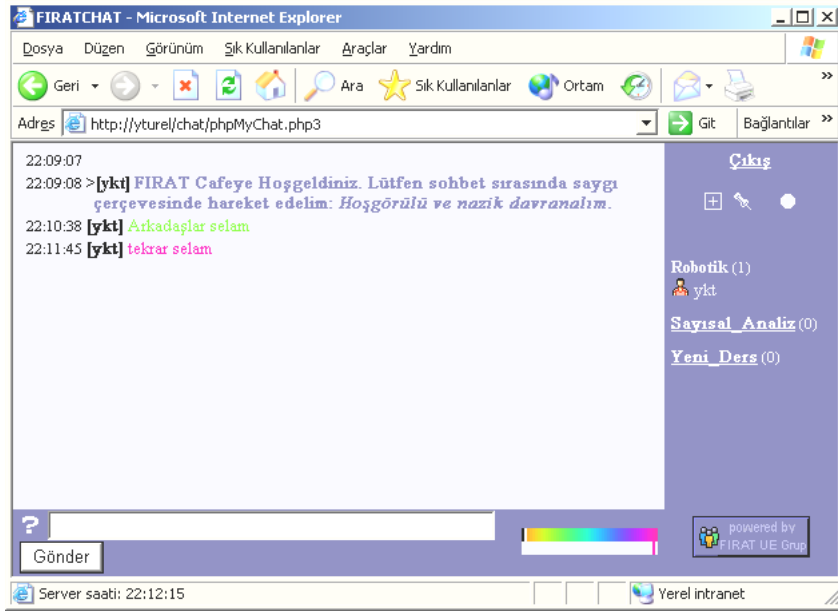
Kendize ait: genel odanızı açınız:

ve Artık, Chat e Girelim! ...

© 2001-2002 Fırat Uzaktan Eğitim Grubu

Şekil 3. Sohbet Odası Giriş Sayfası

Öğrenciler, Şekil 4’ deki sohbet odasına girdiklerinde dersler arasında geçiş yapabilir ve listede ismi görülen diğer öğrencilerle özel sohbet gerçekleştirebilirler. Sohbet odası adının yanında ise parantez içinde odadaki kullanıcı sayısı belirtilir.

Şekil 4. Sohbet Odası Görünümü ve Bileşenleri

3. 4. Forum – Tartışma Grupları

Uzaktan Eğitimde sanal bir sınıf için ayrı bir forum uygulaması kullanılabileceği gibi her dersin konu başlığının bulunduğu genel bir forum da kullanılabilir. Buradan öğrenci kendi dersinin bulunduğu kategori başlığını seçer. Önceden yazılmış tüm yazıları buradan görebilir. İstediklerine cevaplar yazabilir. Yönetici sohbet odasındaki gibi istediği kayıtları rahatlıkla silebilir. Yeni başlıklar oluşturabilir. Forumun güzel bir yanı da kullanıcının başlığa, kategoriye, foruma göre forumlar içinde arama yaptrabilmesidir. Üstelik o anda forumda olan kullanıcılar da görüntülediği için daha kolay iletişim sağlanmış olur. Giriş (Login) işlemi için gerekli

kullanıcı adı ve şifre kutucukları doldurulur. Her kullanıcıya farklı yetkiler verilebilir. Kayıtlı olmayan kullanıcılar sadece ziyaretçilere verilen izin ölçüsünde forumdan yararlanabilirler. Şekil 5 deki ders kategorisi seçildikten sonra buradaki konu başlıkları seçilerek, yazılmış yazılar, yazan kişiler incelenebilir. Kayıtlı kullanıcıların profilini görüntülemekte mümkündür. Bu profile kişiye özel mesaj bırakma, e-posta gönderme gibi seçenekler mevcuttur.

FIRAT FORUM
SAYFALARI

www.firat.edu.tr
Bu_forumda_hersey_var

SSS Arama Üye Listesi Kullanıcı Grupları Kayıt Ol
Profil Özel mesajlarınızı kontrol etmek için login olun Login

Forum Saati: Fri May 31, 2002 7:59 pm
www.firat.edu.tr Forum Ana Sayfası Cevaplanmamış mesajlar

Forum	Başlıklar	Mesajlar	Son Gönderilen
Test category 1			
Test Forumu Bu sadece bir Test Forumudur.	1	1	Sat Oct 21, 2000 12:01 am ytürel →
ROBOTİK Bu dersi alan herkes sorularini ve bilgilerini burada paylaşabilirler..	1	1	Thu May 23, 2002 7:52 pm dene →

Tüm forumları okunmuş say Tüm saatler GMT

Kimler Online

Kullanıcılarımız toplam 2 mesaj attılar
Toplam 1 kayıtlı kullanıcımız var
Son kaydolun kullanıcılarımız: [ytürel](#)

Toplam 1 kullanıcı online :: 0 Kayıtlı, 0 Gizli ve 1 Misafir [Admin] [Moderator]
Sitede bugüne kadar en çok 2 kişi Mon May 20, 2002 12:14 pm tarihinde online oldu.
Kayıtlı Kullanıcılar: Yok

Bu bilgi son 5 dakika içinde aktif olan kullanıcılara dayanmaktadır

Login

Kullanıcı Adı: Şifre: Otomatik login **Login**

Şekil 5. Forum Ana Sayfası

3. 5. E-posta Listesi

Oluşturulan e-posta listesi (Mail List) sayesinde kullanıcılar istediklerinde buraya kayıt yaptırabilir ve kendilerini listeye dahil edebilirler. Böylece listede bulunan herkese aynı anda mesaj atılabileceği gibi toplu

mesajlardan da yararlanma hakkına sahip olunur. Yönetici veya öğretim üyesi isterse, elindeki tüm e-posta kayıtlarını toplu olarak buraya dahil edebilir.

Örneğin bir dersi alan öğrenci kayıtlarından e-posta adresleri sütunu alınarak e-posta listesine aktarıldığında sınıfa ait bir liste oluşmuş olur. Eklenen postaların listesi not defteri ile açılabilen “file.kml” adlı dosya içerisinde saklanır. Kullanımı oldukça kolay hazırlanmış bu posta listesi sayfasında sadece iki tane bağlantı vardır. “Listeye e-posta ekle” ve “Mesaj oluştur ve gönder”. Eklenen posta adresleri ise bu bağlantıların alt kısmında sayısı ile birlikte görünür (Şekil 6).

“Mesaj Oluştur ve Gönder” bağlantısı seçildiğinde aşağıdaki pencere ekrana gelir (Şekil 7). Buradan istenilen mail adresinden tüm kullanıcılara mesaj gönderilebilir

Şekil 6. E-posta Listesi

Şekil 7. Mesaj Gönderme Ekranı

3. 6. Form Mesajı

Flash animasyon programında hazırlanmış olan bu formun (Form Mail) görevi kullanıcının, direk olarak konusunu ve mesajını belirtmek suretiyle web sayfası üzerinden e-posta gönderebilmesidir. Formdaki verilerin iletileceği e-posta adresi girildiğinde o e-posta adresine sayfadan gönderilen tüm mesajlar anında iletilecektir (Şekil 8). Form üzerinde “gerekli” ibaresi bulunan kutucuklar mutlak suretle doldurulmalıdır. Eğer form eksik doldurulursa hata mesajı verir ve tekrar giriş için “geri” düğmesine basılması istenir. Buradaki formdan alınan bilgiler “ezformml.cgi” dosyasına gönderilir. Bu dosya içinde belirtilen yönetici e-posta adresine forma girilen bilgiler e-posta olarak iletir.

[Mesajınızı yazınız...]

i s i m [gerekli]

e - p o s t a [gerekli]

m e s a j ı n ı z [gerekli]

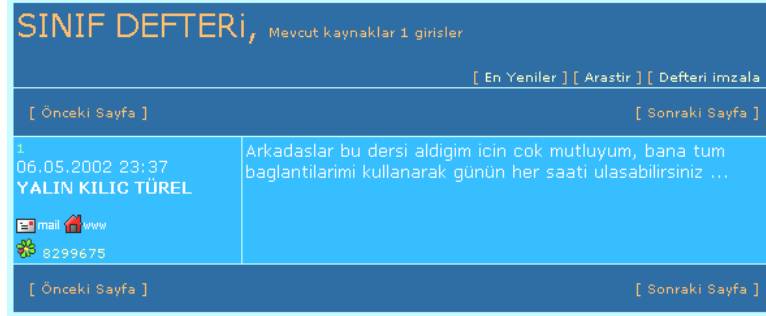
[gönder] [temizle]

Şekil 8. Form Mesajı Paneli

3. 7. Sınıf Defteri

Öğrencilerin kişisel bilgilerini, görüş ve düşüncelerini yazabilecekleri bir platformdur. Buraya kayıt yapan öğrenci, hem kendini

hem de sınıf arkadaşlarını tanıma ve onlarla iletişim kurma olanağı bulacaktır. Aynı zamanda tüm öğrencilerin, e-posta adresleri varsa web adresleri, icq numaraları gibi bilgilerinde kaydının toplanabilmesi bu platform aracılığıyla mümkün olacaktır (Şekil 9).

Şekil 9. Sınıf Defteri Paneli

4. SONUÇ

Çevrimiçi eğitimin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için kullanılacak otomasyon sisteminin titizlikle hazırlanması gerekmektedir. Böylece öğrenci sayısı, süre ve mekan sınırı olmaksızın İnternet teknolojileri kullanarak geleneksel sistemlere göre çok daha verimli ve kaliteli eğitim verilebilir.

Sonuç olarak çevrimiçi eğitimde kullanılacak otomasyon sistemleri, sağladığı büyük imkanlar ve kolaylıklar sayesinde eğitime büyük ölçüde yararlar sağlamaktadır. Web tabanlı olarak yapılan eğitim programlarıyla birçok kişinin eğitim alması, günümüz iletişim ve bilişim araçlarıyla artık kolayca yapılabilir. Bununla birlikte, öğretim elemanına ve dersi alan öğrencilere gerçek sınıf ortamını aratmayacak gelişmiş bir iletişim platformu oluşturulacak otomasyon içinde mutlaka yer almalıdır.

Örnek olarak hazırlanan otomasyonda, öğrenciler arası ve öğretim üyesi ile bilgi ve görüş alışverişi yapılabilmesine imkan veren bir platform

oluşturulmuştur. Bu sayede, öğrenciler veya öğretim elemanı herhangi bir mesajı ister tüm sınıfa isterse bir kişiye anında ulaştırabilmektedir. Tartışma grupları ve forumlar sayesinde belli konular üzerinde fikir alışverişinde bulunup, bilimsel veya genel konularda tartışmalar gerçekleştirebilmek mümkündür. Öğrenciler, sınıf arkadaşları ile sohbet odalarında eşzamanlı sohbetlere katılabilir ve daha sonra sohbet kayıtlarına dersin web sayfası üzerinden ulaşabilirler. Sınıf defteri bölümünden, sınıftaki öğrenciler hakkında genel bilgiler edinilebilir ve öğrencilerle bağlantı sağlayacak e-posta adresi, ICQ numarası gibi bilgilere erişilebilir. Form mesajı alanından ders yetkilisine web üzerinden posta gönderilebilir.

Geleneksel eğitim sistemleri ile gerçekleşmesi mümkün olmayacak birçok özellik, hazırlanan otomasyon sistemleri sayesinde uygulamaya geçirilerek uzaktan eğitime büyük katkılar sağlayabilmektedir. 1999 yılından beri Çevrimiçi eğitim çalışmalarına Fırat Üniversitesi'nde yoğun bir şekilde devam edilmektedir.

Varol, A., Türel, Y.: “Çevrimiçi Uzaktan Eğitimde İletişim Modülü”, TOJET (The Turkish Online Journal Of Educational Technology, Cilt 2, Sayı:1 (Ocak 2003), Online Uluslararası Hakemli Dergi

---

KAYNAKLAR

VAROL, A.; VAROL, N. Varol, A & Varol, N(1999) *Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim ve Ders Hazırlama İlkeleri Üzerine Öneriler*, BTIE'99, Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı ve Sergisi, 15-17 Mayıs 1999, Bildiriler Kitabı, S: 85-91, Ankara

Teknotürk. (2001). *Online Eğitim*,

<http://www.teknoturk.org/docking/yazilar/tt000042-yazi.htm>